

Bătrânul duse un vas de bambus la gură și își udă gâtlejul cam în același fel în care ar fi făcut-o un pui de găină.

— Am întâlnit mulți preoți. I-am interogat uneori...

Umezindu-și buzele, samuraiul îl întrebă pe preot cu o voce servilă, diferită de cea de mai devreme:

— Înțelegeți japoneza?

Câteva petice de nori acoperiră soarele, iar văiuga se întunecă puțin. Insectele, care nu se mai auziseră o bucată de vreme, începură să zumzăie prin bălăriile dimprejur.

— Țăranii sunt proști. Ei bine, părinte, de dumneata depinde dacă vor fi salvați sau nu.

Preotul nu înțelese prea bine unde bătea, dar ghici din expresia celuiilalt că acest bărbat viclean îi întindea o capcană.

— Țăranii nu sunt în stare să gândească cu propriile lor capete. Chiar dacă vorbesc despre asta, tot n-or să ajungă la o concluzie. Dar dacă spuneți dumneavoastră un singur cuvânt...

— Ce să spun? întrebă preotul.

— De pildă: Lepădați-vă de Dumnezeu! Bătrânul își flutură evantaiul și râse. Lepădați-vă de Dumnezeu!

— Și dacă refuz? răspunse preotul liniștit, zâmbind. Atunci o să mă omorâți, nu?

— Nu, nu, zise bătrânul. N-o să facem așa ceva. Dacă am face-o, țăranii ar deveni și mai încăpățânați. Am făcut deja greșeala asta la Omura și la Nagasaki. Creștinii sunt foarte încăpățânați.

Bătrânul oftă adânc, dar se vedea imediat că juca teatrul. Preotul începu să simtă chiar o plăcere ascunsă necăjindu-l pe bărbatul acela care arăta ca o maimuță.

— Dacă ați fi un preot adevărat... ați avea milă de creștini. Nu-i așa?

Preotul simți că i se deschide gura fără să vrea. Ce bătrân naiv! Își închipuie că poate să câștige ceva cu logica asta copilărească? Însă uitase că, dacă era înfrânt cu argumente solide, slujbașul neprefăcut ca un copil devenea la fel de neprefăcut în mânia sa.

— Ce ziceți?

— Pedepsiți-mă numai pe mine! spuse preotul, ridicând din umeri, ca și când l-ar fi luat în răs pe interlocutor.

Fruntea bătrânului începu să se înroșească de furie. Dinspre norii din depărtare se auzi un tunet slab.

— Dar cât vor suferi ei pentru tine!

Îl băgară în colibă. Prin pereții din nuiele, ridicați direct pe pământul gol, razele albe ale soarelui pătrundeau ca niște fire de ață. De afară se auzeau slab vocile paznicilor care vorbeau. Oare unde fuseseră duși acei țărani? Dispăruseră pur și simplu. Stând pe pământ, cu genunchii strânși la piept, preotul se gândea la Monica și la bărbatul cu un singur ochi. Dacă ar fi avut puțin timp să chibzuiască, ar fi putut să le dea acelor creștini nefericiți măcar o binecuvântare scurtă. Dar nici nu se gândise s-o facă. Asta era dovada faptului că nu avusese o clipă de răgaz. Ar fi trebuit măcar să-i întrebe în ce lună și în ce zi erau. Pentru că de când venise în țara asta pierduse noțiunea timpului, nu mai era în stare să calculeze câte zile trecuseră de la Paște sau ce sărbătoare era astăzi.

Pentru că nu mai avea rozariul, preotul începu să recite în latină Ave Maria și Tatăl Nostru, folosindu-și cele cinci degete de la o mână. Dar, așa cum apa se scurge de pe buzele unui bolnav, rugăciunea rămânea goală și

nesinceră pe buzele sale. Atenția îi era mai degrabă atrasă de vocile paznicilor, care se auzeau de afară. Din când în când râdeau în hohote, ca și cum ceva i-ar fi distrat grozav. Gândurile sale se întoarseră către grădina luminată de flăcările focului și către servitori, către chipurile acelor oameni care țineau în mâini torțe aprinse și păreau cu totul nepăsători la soarta aceluia bărbat. Paznicii aceștia erau și ei oameni și, la rândul lor, erau nepăsători la soarta celorlalți. Păcatul, cugetă, nu e deloc ceea ce se crede a fi; păcatul nu înseamnă să furi sau să minți, ci să calci în picioare cu cruzime viața altuia și să uiți ce suferințe ai lăsat în urmă. Mișcându-și degetele șopti: „*Nakis*“. Atunci i se înalță pentru prima oară din inimă o rugăciune adevărată.

Deodată o rază de lumină albă îi atinse pleoapele închise. Un bărbat deschise fără zgomot ușa colibeii și se uită lung înăuntru, cu niște ochi mici și amenințători. Când preotul ridică privirea, celălalt se retrase rapid.

— Stă liniștit, nu?! îl întrebă un alt bărbat pe paznicul care deschisese ușa și se uitase în colibă.

Un șuvoi de lumină inundă coliba și din el se ivi chipul unui bărbat, nu bătrânul samurai, ci un altul, care nu purta sabie.

— *Señor, gracia!* zise.

Bărbatul i se adresa în portugheză. Pronunția era ciudată și greoaie, dar fără îndoială vorbea portugheza.

— *Señor!*

— *Palazera à Dios nuestro Señor!*

Lumina orbitoare îl amețise oarecum pe preot. Ascultă cuvintele care urmară. Chiar dacă pe ici, pe colo se strecurau greșeli, se înțelegea perfect ce voia să spună.

— Sunteți uimit! continuă celălalt în portugheză. Și totuși la Nagasaki și la Hirado sunt mulți tălmaci ca mine. Se pare că și dumneavoastră, părinte, vă descurcați binișor în japoneză. Fără îndoială, ghiciți unde am învățat această limbă, nu?

Bărbatul continuă să vorbească fără să aștepte răspunsul. Și în timp ce vorbea, își făcea vânt cu evantaiul, așa cum făcuse și samuraiul de mai devreme.

— Mulțumită preoților din țara dumneavoastră, au fost construite seminariile la Arima, Amakusa și Omura. Dar asta nu înseamnă că sunt un apostat. Am primit într-adevăr botezul, dar n-am avut nici un moment intenția să devin călugăr sau creștin. Sunt doar fiul unui samurai de la curte, în vremurile noastre doar prin învățatură poți să ajungi cineva.

Bărbatul se străduia să-i arate că nu este creștin. Preotul asculta cu o față lipsită de orice expresie cuvintele bărbatului care continua să vorbească, stând în întineric.

— De ce tăceți? întrebă acesta enervat. Preoții întotdeauna ne-au prostit pe noi, japonezii. L-am cunoscut pe părintele Cabral – nu avea decât dispreț pentru tot ceea ce este japonez. Ne batjocorea casele, limba, mâncarea și obiceiurile – și totuși trăia în Japonia. Nici pe cei care urmau seminarul nu îi lăsa să se facă preoți.

În timp ce vorbea, își amintea de trecut și vocea îi devenea din ce în ce mai ascuțită și mai mânioasă. Totuși, stând acolo cu mâinile încleștate pe genunchi, preotul știa că furia acelui bărbat nu era întru totul neîndreptățită. Își amintea că auzise despre profesorul Cabral la Macao, de la părintele Valignano. Acesta deplângea faptul că, din cauza atitudinii sale față de Japonia, foarte mulți creștini se îndepărtaseră de misionari și de Biserică.

- Eu sunt diferit de Cabral.
- Chiar așa? râse ușor bărbatul. Mă îndoiesc.
- De ce?

În întineric preotul nu deslușea expresia tălmăciului. Cu toate astea, ghici că vocea aceea batjocoritoare aparținea unui chip schimonosit de ură și ranchiună. Obișnuit să asculte spovedaniile creștinilor cu ochii închiși, putea să facă asemenea presupuneri cu toată încrederea. Dar, se gândea uitându-se spre celălalt, bărbatul acesta nu se luptă cu părintele Cabral, ci cu faptul că a primit odată botezul.

— Nu vreți să ieșiți afară, părinte? Nu cred că trebuie să ne facem griji că veți fugi.

— Hm, oare? spuse preotul zâmbind. Nu sunt un sfânt. Mi-e groază de moarte.

Japonezul izbucni în râs.

— Părinte, uneori curajul poate aduce necazuri celorlalți. Noi îi spunem curaj orb. Și mulți dintre preoți, cuprinși de acest curaj orb, uită că le aduc numai necazuri japonezilor.

— Misionarii v-au adus numai necazuri?

— Să impui oamenilor un lucru pe care nu-l doresc e o binefacere cu totul de prisos. Învățătura creștină e la fel. Noi avem religia noastră. Nu vrem una nouă, străină. Și eu am învățat la seminar doctrina creștină și nu cred că trebuie introdusă în țara asta.

— Se pare că nu gândim la fel, spuse preotul liniștit, coborând grasul. Altfel n-aș fi trecut atâtea mări ca să vin în țara asta.

Aceasta era prima discuție în contradictoriu pe care o avea cu un japonez. Oare de la Francisc Xavier încoace, preoții avuseseră asemenea discuții cu budiștii? Valignano

îl prevenise să nu desconsidere inteligența japonezilor. Îi spusese că stăpâneau foarte bine arta discuțiilor în contradictoriu.

— Atunci, haideți să vă pun o întrebare, zise tălmăciul trecând la atac, în timp ce își închidea și-și deschidea evantaiul. Creștinii spun că Dumnezeu lor este izvorul iubirii și al milei, izvorul bunătății și virtuții, în timp ce *bodhisattva* sunt cu toții oameni și nu pot să aibă astfel de virtuți. Și dumneavoastră, părinte, gândiți la fel?

— Un *bodhisattva* nu poate să se salveze de la moarte, așa cum nici noi nu putem. E ceva diferit față de Dumnezeu Creatorul.

— Doar un preot care nu cunoaște învățătura budistă ar fi în stare să spună așa ceva. De fapt, nu se poate spune că *bodhisattva* nu sunt decât niște oameni obișnuiți. *Bodhisattva* au trei corpuri: *hosshin* (Dharma-kaya, Corpul Adevărului), *hōjin* (Sambhoga-kaya, Corpul Recompensei) și *ōjin* (Nirmana-kaya, Corpul Transformării). Cel de-al treilea corp dezvăluie opt aspecte pentru a-i elibera pe oameni, în timp ce primul nu are nici început, nici sfârșit și nu se transformă niciodată. În sutre este explicat că un *bodhisattva* este etern și neschimbător. Doar creștinii, părinte, cred că *bodhisattva* sunt oameni obișnuiți. Noi nu gândim așa.

Japonezul spusese totul dintr-o suflare, de parcă învățase răspunsul pe dinafară. Fără îndoială interogase mulți misionari în trecut și se gândise care era cea mai bună cale de a-i înfrânge. Era limpede că sfârșise prin a folosi cuvinte mari, pe care nici el nu le înțelegea.

— Totuși, credeți că totul există în mod natural și că lumea e fără început și fără sfârșit, zise preotul, intuind punctul slab al celuiilalt și trecând la atac. Așa credeți?